BÁO CÁO SỬ DỤNG AI CÓ TRÁCH NHIỆM VÀ ĐẠO ĐỨC TRONG HỌC TẬP VÀ NGHIÊN CỨU

1. Giới thiệu

Sự phát triển nhanh chóng của các công cụ AI tạo sinh như ChatGPT, Gemini, Claude... đã tạo ra nhiều thay đổi trong môi trường giáo dục hiện nay. AI có khả năng hỗ trợ sinh viên trong nhiều hoạt động như tìm kiếm thông tin, phân tích dữ liệu, xây dựng ý tưởng, viết và chỉnh sửa nội dung. Tuy nhiên, việc sử dụng AI không đúng cách có thể dẫn đến các vấn đề như gian lận học thuật, phụ thuộc quá mức vào công nghệ và vi phạm quyền sở hữu trí tuệ.

Báo cáo này được thực hiện nhằm tìm hiểu chính sách sử dụng AI trong môi trường đại học, thực hành sử dụng AI hỗ trợ một nhiệm vụ học tập cụ thể, phân tích các vấn đề đạo đức liên quan đến AI trong học thuật và xây dựng bộ nguyên tắc cá nhân về việc sử dụng AI một cách có trách nhiệm.

2. Nghiên cứu chính sách sử dụng AI trong giáo dục đại học

Trong bối cảnh AI ngày càng được ứng dụng rộng rãi trong giáo dục, nhiều trường đại học đã xây dựng định hướng nhằm khuyến khích sinh viên khai thác công nghệ này một cách hiệu quả và đúng chuẩn mực học thuật.

Ví dụ, tại các trường đại học lớn ở Việt Nam, việc sử dụng AI trong học tập và nghiên cứu được xem là một phương tiện hỗ trợ quá trình học tập, giúp nâng cao hiệu quả tìm kiếm thông tin, phân tích và sáng tạo nội dung. Tuy nhiên, sinh viên vẫn phải chịu trách nhiệm đối với sản phẩm học thuật của mình.

Các yêu cầu quan trọng khi sử dụng AI bao gồm việc kiểm tra tính chính xác của thông tin do AI cung cấp, không sử dụng AI để tạo toàn bộ bài luận hoặc nghiên cứu rồi nhận đó là sản phẩm cá nhân, đồng thời cần minh bạch về việc sử dụng AI trong quá trình thực hiện bài tập.

Nhìn chung, chính sách sử dụng AI trong giáo dục hướng đến việc cân bằng giữa việc tận dụng lợi ích của công nghệ và duy trì tính trung thực, trách nhiệm trong học thuật. AI nên được xem là công cụ hỗ trợ tư duy chứ không phải công cụ thay thế quá trình học tập của người học.



3. Thực hiện nhiệm vụ học tập với sự hỗ trợ của AI

Nhiệm vụ được lựa chọn là chuẩn bị bài thuyết trình với chủ đề "Ứng dụng AI tạo sinh trong giáo dục".

Trong quá trình thực hiện, một số prompt được sử dụng để hỗ trợ xây dựng nội dung.

Prompt thứ nhất: "Hãy lập dàn ý bài thuyết trình gồm 10 slide về chủ đề Ứng dụng AI tạo sinh trong giáo dục."

Mục đích của prompt này là xây dựng cấu trúc tổng quan cho bài thuyết trình, xác định các nội dung chính cần trình bày.

Prompt thứ hai: "Hãy phân tích lợi ích và thách thức của AI tạo sinh trong giáo dục dưới góc nhìn sinh viên."

Mục đích là thu thập thêm các ý tưởng và góc nhìn khác nhau về ảnh hưởng của AI đối với người học.

Prompt thứ ba: "Hãy đề xuất cách sử dụng AI trong học tập nhưng vẫn đảm bảo trung thực học thuật."

Mục đích là tìm hiểu các nguyên tắc sử dụng AI phù hợp với môi trường giáo dục.

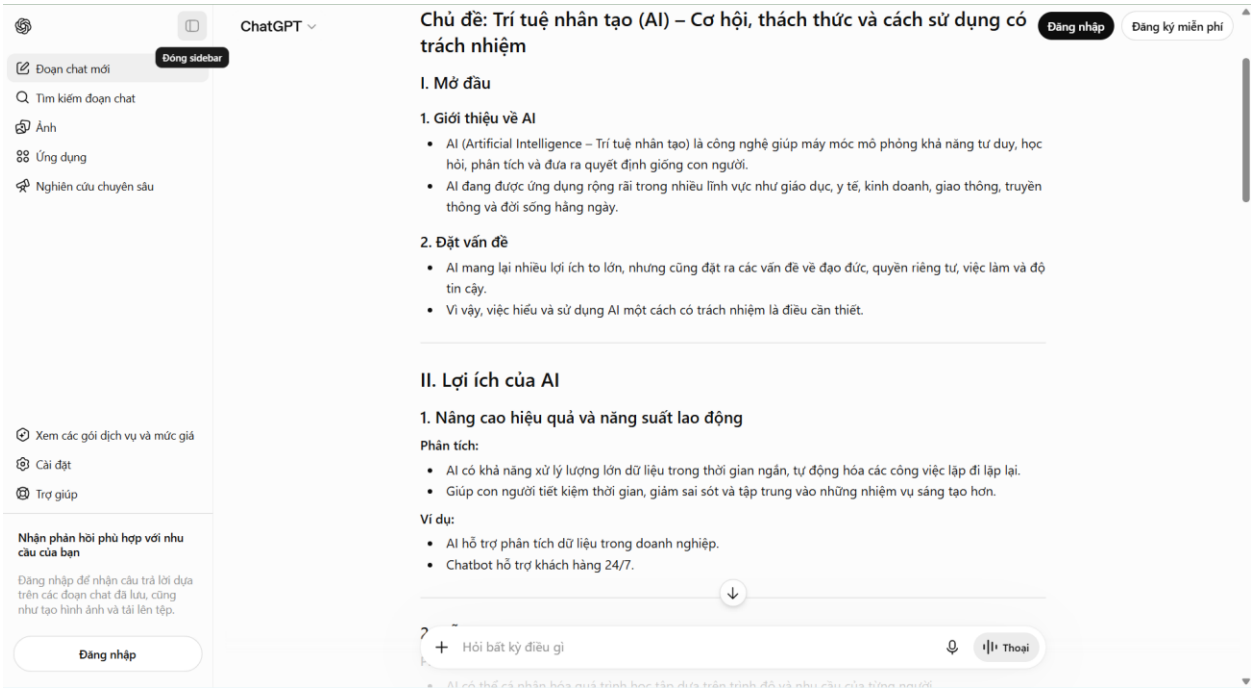
Kết quả đầu ra của AI bao gồm dàn ý bài thuyết trình, các phân tích về lợi ích, hạn chế của AI và những đề xuất liên quan đến việc sử dụng AI có trách nhiệm.

Sau khi nhận được kết quả từ AI, nội dung được đánh giá bằng cách kiểm tra lại thông tin với các nguồn tài liệu đáng tin cậy, loại bỏ những phần chưa phù hợp và bổ sung thêm quan điểm cá nhân. Một số nội dung do AI tạo ra có tính khái quát cao đã được chỉnh sửa để phù hợp hơn với yêu cầu của bài học.

Ví dụ, AI có thể đưa ra nhận định rằng AI có khả năng thay thế giáo viên trong tương lai. Sau khi xem xét, nội dung được điều chỉnh thành AI có thể hỗ trợ giáo viên trong nhiều hoạt động giảng dạy, nhưng vai trò hướng dẫn, truyền cảm hứng và đánh giá của con người vẫn giữ vai trò quan trọng.

Việc sử dụng AI được trích dẫn minh bạch như sau:

OpenAI. (2026). ChatGPT (GPT-5.5-mini). Công cụ AI tạo sinh được sử dụng để hỗ trợ xây dựng ý tưởng, lập dàn ý và chỉnh sửa nội dung. Người học đã kiểm tra, đánh giá và chịu trách nhiệm về nội dung cuối cùng.



4. Phân tích các vấn đề đạo đức liên quan đến việc sử dụng AI trong học thuật

Một trong những vấn đề quan trọng nhất khi sử dụng AI trong học tập là xác định ranh giới giữa hỗ trợ hợp lý và gian lận học thuật. Việc sử dụng AI để tìm kiếm ý tưởng, giải thích kiến thức, hỗ trợ chỉnh sửa câu văn hoặc xây dựng cấu trúc bài viết được xem là hình thức hỗ trợ phù hợp.

Ngược lại, việc yêu cầu AI tạo toàn bộ bài luận, bài nghiên cứu hoặc bài thuyết trình rồi nộp như sản phẩm của bản thân có thể được xem là hành vi gian lận vì người học không thực sự tham gia vào quá trình tư duy và sáng tạo.

Bên cạnh đó, AI cũng đặt ra những câu hỏi về quyền sở hữu trí tuệ và vấn đề trích dẫn. Nội dung do AI tạo ra có thể được hình thành dựa trên nhiều nguồn dữ liệu khác nhau, vì vậy người sử dụng cần kiểm tra nguồn thông tin, tránh sao chép nguyên văn và thực hiện việc ghi nhận sự hỗ trợ của AI khi cần thiết.

Việc sử dụng AI cũng có tác động lớn đến quá trình học tập. Nếu được sử dụng đúng cách, AI giúp sinh viên tiếp cận kiến thức nhanh hơn, phát triển khả năng sáng tạo và hỗ trợ quá trình nghiên cứu. Tuy nhiên, nếu phụ thuộc quá nhiều vào AI, người học có thể giảm khả năng tư duy độc lập, kỹ năng viết và khả năng tự giải quyết vấn đề.

5. Bộ nguyên tắc cá nhân về sử dụng AI có trách nhiệm trong học tập

Thứ nhất, tôi sử dụng AI như một công cụ hỗ trợ học tập chứ không thay thế hoàn toàn tư duy và khả năng sáng tạo của bản thân.

Thứ hai, tôi luôn kiểm tra và xác minh thông tin do AI cung cấp trước khi đưa vào bài học hoặc nghiên cứu.

Thứ ba, tôi minh bạch về việc sử dụng AI trong các sản phẩm học thuật khi được yêu cầu.

Thứ tư, tôi không sử dụng AI để gian lận hoặc tạo ra toàn bộ sản phẩm học tập thay cho bản thân.

Thứ năm, tôi tôn trọng quyền sở hữu trí tuệ và thực hiện trích dẫn phù hợp khi sử dụng thông tin có sự hỗ trợ của AI.

Thứ sáu, tôi bảo vệ dữ liệu cá nhân và không cung cấp các thông tin nhạy cảm cho công cụ AI.

Thứ bảy, tôi liên tục nâng cao kỹ năng đánh giá và sử dụng AI một cách hiệu quả, an toàn.

6. Infographic: "Sử dụng AI có trách nhiệm trong học thuật"

Infographic có thể được thiết kế với hình ảnh trung tâm là sinh viên đang học cùng biểu tượng AI và sách. Nội dung chính gồm năm yếu tố quan trọng.

Hiểu AI: Nhận biết khả năng và giới hạn của công nghệ AI.

Dùng AI đúng mục đích: Sử dụng AI để hỗ trợ học tập thay vì thay thế quá trình suy nghĩ.

Kiểm chứng thông tin: Đánh giá độ chính xác của nội dung trước khi sử dụng.

Minh bạch học thuật: Khai báo việc sử dụng AI trong quá trình học tập và nghiên cứu.

Bảo vệ đạo đức: Tôn trọng bản quyền, tránh sao chép và gian lận học thuật.

Thông điệp chính của infographic là: “AI là người hỗ trợ thông minh, nhưng trách nhiệm học thuật thuộc về người sử dụng.”

7. Kết luận

AI tạo sinh đang tạo ra nhiều cơ hội mới cho giáo dục đại học, giúp nâng cao hiệu quả học tập và nghiên cứu. Tuy nhiên, công nghệ này chỉ thực sự có giá trị khi được sử dụng một cách có trách nhiệm và đạo đức. Sinh viên cần biết cách khai thác lợi ích của AI nhưng đồng thời phải duy trì tính trung thực, khả năng tư duy độc lập và trách nhiệm đối với sản phẩm học thuật của mình.